‘Elke familie heeft wel een koe’

Nicaraguaanse boeren staan sterker met coöperatie

Boeren in Nicaragua laten hun koeien nog vaak langs de wegen grazen.

Foto’s: Marjolein van Woerkom

Hoewel de hoeveelheid liters niet te vergelijken is met de Nederlandse melkquota, weten boeren in Nicaragua een goed inkomen uit hun melk te halen. De oplossing is een coöperatie.

Rond een uur of acht in de ochtend verschijnen de eerste boeren voor het gebouwtje van de melkcoöperatie, gelegen in de Nicaraguaanse provincie Chinandega. Met paard en wagen komen ze aangereden. De liters van deze ochtend verzameld in een paar melkbussen achterin. Een enkeling komt te paard, met links en rechts een melkbus hangend. Werknemers van de coöperatie ontladen de bussen, gieten de melk door een zeef in een eigen bus, doen enkele testen, waarna de melk in de gezamenlijke 3.200 liter-tank wordt gegooid.

De melkcoöperatie waar Bismark Antonio Cruz Maldonado voorzitter van is, bestaat sinds 2005. ‘In samenwerking met UNAG (Unión Nacional de Agricultores y Ganaderos de Nicaragua), de Nederlandse organisatie Agriterra en de Amerikaanse organisatie Cuenta Reto del Milenio hebben we de coöperatie opgericht. We willen deze boeren helpen om meer voordeel uit hun melk te halen. Normaalgesproken verkochten ze hun melk op de lokale markt voor een paar Nicaraguaanse cordobas, maar wij denken dat een goede kwaliteit melk meer waard is.’

1.000 LITER MELK PER DAG

De coöperatie draait zeven dagen per week. Maldonado heeft negen constante producenten en vier freelancers die zo nu en dan melk aan hem leveren. ‘Dagelijks verwerken we zo’n 1.000 liter melk. Momenteel ligt dat gemiddelde op 800 liter. Dat ligt vooral aan het seizoen. De koeien produceren in dit tijdstip van het jaar altijd wat minder.’ Gemiddeld brengt elke producent zo’n 10 tot 40 liter melk per dag naar de coöperatie.

Vet- en eiwitgehalte spelen voor de producenten geen rol. ‘Het gaat erom dat de melk schoon is’, legt Maldonado uit. De kwaliteit van de melk wordt gemeten aan de hand van een aantal testen. De door de boer gebrachte melk wordt eerst gezeefd. Daarna wordt met een pipet 2 milliliter melk gemengd met 2 milliliter pure alcohol (78 procent) in een reageerbuis. ‘We zwenken de reageerbuis een aantal malen en als het glas van de buis helder blijft, is de melk goed’, legt Maldonado uit. ‘Als de melk slecht is, blijft de melk aan het glas kleven. Dan kunnen we het niet gebruiken en krijgt de boer het terug. Hij verkoopt het dan meestal op de lokale markt. Hij krijgt er minder geld voor, maar het draait op de markt ook niet om kwaliteit.’

CLASSIFICATIE

Niet elke boer krijgt hetzelfde voor zijn melk. De coöperatie gebruikt wel degelijk een systeem om de melk te classificeren. A is de beste kwaliteit, B wat minder en C is het minst. ‘We noteren elke dag van wie en hoeveel melk we krijgen. Van elke levering nemen we een monster. We doen daar een blauwe contrastvloeistof bij en zetten het in een bak met water van 37 graden Celsius. Als het monster na vijf uur nog steeds blauw is, heeft het een goede kwaliteit. Aan de hand van die uitslag betalen we de boer uit.’

Momenteel krijgen de producenten van de coöperatie 9,50 cordobas (0,32 euro; 30 cordobas is 1 euro) per liter voor A-gekwalificeerde melk, 8,50 (0,28 euro) voor B-melk en 7 (0,23 euro) voor C-melk. Deze prijs is vrijwel het hele jaar door constant. ‘De prijs is niet marktgebonden. Het is een afspraak die we met onze afnemer hebben.’

De coöperatie heeft momenteel één afnemer, de internationale speler Parmalat. ‘Parmalat betaalt ons een redelijk stabiele prijs. Eens in de 48 uur komen ze de melk halen. Terug in de fabriek bepalen ze het vet- en eiwitgehalte en betalen ons daar naar uit.’ De voorzitter is tevreden. ‘Afgelopen jaar hebben we een goede kwaliteit geleverd, want gemiddeld hebben we 10 cordobas (0,33 euro) per liter uitbetaald gekregen.’

MEER MELK

Toch zijn er nog genoeg uitdagingen voor hem. ‘We willen vooral meer producenten in de zomer, omdat we dan eigenlijk een tekort aan melk hebben. UNAG helpt ons daarbij, maar het is moeilijk om nieuwe producenten te vinden. Hoewel elke familie wel een koe heeft, brengt niet iedereen zijn melk hier. Hun kwaliteit is niet goed genoeg en ze hebben geen zin om aan onze standaarden te voldoen. Ze zoeken andere verkoopplekken waar kwaliteit, maar ook de prijs, minder is.’

Daarnaast is de coöperatie zich de laatste tijden steeds meer gaan verdiepen in rassen. ‘De koeien die we hier houden, zijn een mengelmoes van allerlei rassen. Ze zijn niet speciaal gefokt op melkproductie’, legt de voorzitter uit. ‘Sommige koeien geven maar 4 tot 6 liter per dag, terwijl een goede koe 15 liter gemiddeld kan geven. We zijn daarom bezig om betere melkgevende rassen te zoeken. Je betaalt dan wel meer voor een goede koe, maar je krijgt er ook meer voor terug.’

Marjolein van Woerkom

‘De coöperatie heb ik nodig’

Migdonio Cruz Tzaquirre is een van de producenten van de coöperatie. Op zijn boerderij houdt hij zo’n veertig koeien, die hij een keer per dag met de hand melkt. Dat levert hem zo’n 120 tot 140 liter melk per dag op. ‘Ik ben geen grote producent hoor’, zegt hij meteen. ‘Het is ook moeilijk om dat te worden, want we hebben te weinig geld om onze veestapel uit te breiden. Het enige dat we kunnen doen is proberen onze kwaliteit te verbeteren en dus betere omstandigheden voor onze koeien te creëren. Maar om dat te kunnen doen hebben we kennis, en dus de coöperatie nodig.’

Meteen in 2005 is hij lid geworden van de coöperatie. ‘In eerste instantie om meer geld voor mijn melk te krijgen. Voorheen verkocht ik het voor 5 cordobas (0,17 euro) per liter op de lokale markt. Nu krijg ik zo’n 8 cordobas (0,27 euro) per liter. Maar door de coöperatie heb ik ook beschikking over meer kennis en dus kan ik meer uit mijn koeien halen.’ Zo geeft de coöperatie advies over rantsoenen. ‘Ik bezit 89 hectare land, waarvan 80 procent grasland is en op de andere 20 procent teel ik maïs voor mijn familie. Normaal gesproken gaf ik mijn koeien alleen gras. Ze blijven het hele jaar door buiten en kunnen dus het hele jaar door genoeg grazen. Maar door de coöperatie heb ik onder andere geleerd waar ik rijker gras voor mijn koeien kan vinden en dat ik mijn koeien moet laten grazen op schone plekken. Nog veel boeren hier lopen met hun kudde langs de weg, maar daar ligt ook altijd veel afval. Ook voeg ik nu vitamines, mineralen en melasse aan het rantsoen toe, waardoor ik een betere kwaliteit melk kan leveren en dat levert mij en mijn familie een beter inkomen op.’

Migdonio Cruz Tzaquirre